

Жобаның атауы, ЖТН	AP23490023 "Ірі қара малдың түйінді дерматиті: Қазақстан территориясында вирустың тасымалдаушылары, таралу ареалы, халықтың хабардарлығы және рекомбинатты вакцина тәрізді штаммының генетикалық сипаттамасы"
Іске асыру мерзімі	01.01.2024-31.12.2026
Жобаның жетекшісі	Исимов Арман Муратоллиевич, PhD
Реферат	<p>Жоба Солтүстік және Батыс Қазақстанда вакциналанбаған ірі қара мал (ІҚМ) арасында түйінді дерматит (ТД) бойынша эпизоотикалық жағдайды зерттеуге бағытталған. Бұл жобада алғаш рет Қазақстанда айналып жүрген рекомбинантты вакциноподобты вирус штаммдарының толық нуклеотидтік тізбектері анықталады. Жобаның нәтижелері вирус вируленттілігі мен трансмиссия қабілетіне рекомбинациялардың әсерін бағалауға, сондай-ақ инактивтендірілген вакцинаны әзірлеуге негіз болады. Жоба мал денсаулығын қорғау, ТД-ны алдын алу және ветеринарлық қауіпсіздікті арттыруды қолдайды.</p> <p>Алынған деректер Орталық Азия елдерінде ТД диагностикасын, мониторингін және есептілігін жақсартуға, сондай-ақ ТД туралы халықтың хабардарлығын арттыруға ықпал етеді.</p>
Мақсаты	<i>Жобаның мақсаты</i> — түйінді дерматит вирусын (ТДВ) анықтау, оның негізгі векторларын (тасымалдаушыларын) анықтау, географиялық таралуын талдау, сондай-ақ Қазақстан Республикасының аумағында айналып жүрген вирус штаммының генетикалық сипаттамасын зерттеу.
Күтілетін нәтижелер	<ul style="list-style-type: none"> • Жануарлардан биологиялық материал үлгілерін жинау, сондай-ақ шыбындар мен кенелерде ТД вирусының бар-жоғын зерттеу мақсатында аулау. • Зерттелген жануарлардан алынған үлгілерде ТД вирусына қарсы антиденелер мен ДНҚ анықтау. Кейбір талданған үлгілерде ТД вирусының антиденелері мен ДНҚ-сы оң нәтижелер көрсетуі күтілуде, бұл Қазақстанда айналып жүрген вакцинатәрізді далалық изоляттармен байланысты рекомбинантты жағдайларды анықтауға мүмкіндік береді. • Қазақстан аумағында тіршілік ететін ТД вирусының негізгі тасымалдаушылары болып табылатын <i>Stomoxys spp.</i> шыбыны мен <i>Ixodes spp.</i> кенелерінің түрлік жататындығы анықталуы. • Вирус геномының компоненттерін салыстырып, филогенетикалық ағаш арқылы вирус шығу тегін анықтау мақсатында секвенирлеу жүргізу. • Вакцинация тарихы жоқ аудандарда, елдің солтүстігі мен батысындағы фермерлер мен ветеринар мамандарынан рандомды таңдау әдісімен сауалнама алу.
Зерттеу тобы	<i>Жетекші:</i> Исимов Арман Муратоллиевич, PhD ORCID 0000-0002-0486-0054; Scopus Author ID 57215650499 Кутумбетов Леспек Бекболатович, ветеринария ғылымдарының докторы, профессор. Индекс Хирша (h-

	<p>index) по Web of Science - 8,0, по Scopus - 9,0. • Scopus Author ID 56204110000; ORCID 0000-0001-8481-0673 Жугунисов Куандык Даулетбаевич, PhD, 15-тен астам жарияланымдары бар Scopus Author ID 56784395500; ORCID 0000-0003-4238-5116 Нисанова Райхан Куановна, к.б.н , 10-нан астам жарияланымдары бар Scopus Author ID 56149053800 Саржігітова Асылай Темірханқызы, Жаратылыстану ғылымдарының магистрі Индекс Хирша (h-index) Scopus-1, Scopus Author ID 58141523200; ORCID 0000-0002-0394-4053 Кемалова Назерке Кенжалықызы, Жаратылыстану ғылымдарының магистрі ORCID 0000-0002-1507-7241</p>
<p>Ғылыми басылымдардағы жарияланымдары</p>	<p>-</p>